

Chambre des Représentants

SESSION 1969-1970

8 AVRIL 1970

PROPOSITION DE loi

tendant à préciser la notion d'« absence »
dans la loi du 21 mars 1969 sur l'adoption.

AMENDEMENT

PRÉSENTS PAR M. DEFRAIGNE.

Article unique.

Remplacer cet article par ce qui suit:

1. L'article 347 du Code civil est remplacé par la disposition suivante:

« Nul époux non séparé de corps ne peut adopter ou être adopté qu'avec le consentement de son conjoint, à moins que celui-ci soit dans l'impossibilité de manifester son consentement, soit déclaré absent ou n'ait aucun domicile ou résidence connus. »

2. L'article 348, § 1er, alinéa 1 du Code civil, est remplacé par la disposition suivante:

« Lorsque la filiation d'un enfant mineur ou d'un interdit est établie à l'égard de son père et de sa mère, ceux-ci doivent consentir l'un et l'autre à l'adoption. Toutefois, si l'un d'eux est décédé, dans l'impossibilité de manifester sa volonté, déclaré absent ou sans domicile ou résidence connus, le consentement de l'autre suffit. »

JUSTIFICATION.

Le terme absent a un sens bien précis en droit. Lorsque, dans un texte de loi, est utilisé un terme qui peut avoir un sens technique ou un sens courant, les règles d'interprétation imposent de donner la préférence au sens technique.

Voir:

619 (1969-1970):

- N° 1: Proposition de loi.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1969-1970

8 APRIL 1970

WETSVOORSTEL

houdende de draagwijdte te gew.n. aan het begrip
« afwezigheid » in de wet van 21 maart 1969
betreffende de adoptie.

AMENDEMENT

VOORGESTELD DOOR DE HEER DEFRAIGNE.

Enig artikel.

Dit artikel vervangen door wat volgt:

1. Artikel 347 van het Burgerlijk Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Een echtgenoot, die niet van tafel en bed gescheiden is, kan niet adopteren of geadopteerd worden dan met toestemming van zijn mede-echtgenoot, tenzij deze in de onmogelijkheid oerkeert zijn toestemming te doen kennen, afwezig oerkeerd is of geen gekende woon- of verblijfplaats heeft. »

2. Artikel 318, § 1, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek uiordt veroengen door de volgende bepaling:

« Wanneer de afstamming van een minderjarig kind of van een onbekiesmoerkleerde ten overstaan van zijn vader en van zijn moeder oeststeet, moeten beiden in de adoptie toestemmen. Indien echter een van hen oetladen is, zich in de onmogelijkheid beoindt zijri wil te kennen te geven, afwezig uerkeerd is of geen gekende woon- of verblijfplaats heeft, is de toestemming van de andere ooldoende. »

VERANTWOORDING.

In de rechtsteal heeft de term «afwezig» een wel bepaalde betekenis. Wanneer in een wettekst gebruik wordt gemaakt van een term die en een technlsche en een algemene betekenis kan hebben, dient men, op grond van de voor de interpretatie geldende regelen, de voorkeur te geven aan de technische betekenis.

Z«.

619 (1969-1970):

- N° 1: Wetsvoorstel.

D'ailleurs, si l'on estimait que le mot «absent» > doit être utilisé dans son sens courant, on pourrait se heurter il pas mal de difficultés d'interprétation. Est absent. celui qui n'est P'S dans le lieu où il se trouve habituellement, où il pourrait ou devrait se trouver normalement. celui qui manque, qui fait défaut, qui est distrait, inattentif. Faut-il être absent depuis un quart d'heure, depuis trois jours, depuis un mois, ou depuis six mois!

Doit être considéré comme absent celui qui, bien que l'on sache avec précision où il se trouve, est par exemple à l'étranger pour un séjour prolongé.

Sans doute. dans l'interprétation de l'article 346 ancien du Code civil, avait-on considéré que par absence, il fallait comprendre la disparition du parent dont le domicile est Inconnu (Auvray, l'adoption et la tutelle officieuse, n° 36, page 69). C'est là une définition tendant à donner au terme absence un sens différent de celui de la définition légale. mais dont la portée Juridique est indiscutable.

Si la Commission de la Justice du Sénat a estimé devoir utiliser l'expression «déclaré absent s, c'est certainement dans un but déterminé. même si aucune explication n'est donnée dans les travaux préparatoires. Il semble que le Sénat ait voulu s'en tenir à la définition du terme absent. ce en quoi on doit lui donner raison.

Agir différemment. risquerait d'ailleurs de créer des interprétations divergentes pour, des expressions et formulations légales identiques. Nous trouvons la formule «absent, interdit ou dans l'impossibilité de manifester sa volonté» à l'ancien article 211 du Code civil, introduit par la loi du 20 juillet 1932 sur les droits et devoirs des époux. Le législateur a déclaré dans les travaux préparatoires (Sénat. session 1925-1926, document parlementaire n° 101, page 15). que le mot «absence» doit être pris dans son sens légal.

Telle est l'interprétation qui est confirmée. pour l'article 218 actuel, par M. Baeteman, dans son ouvrage «Devoirs et Droits des Epoux», lorsqu'il écrit: «Les mots «absent» et «interdit» sont pris dans leur sens technique légal» (n° 267, page 322, citant notamment il l'appui Mm. Georgette Ciselet et M. Raoul Hayoit de Termicourt).

Nous pensons donc qu'il convient de maintenir au terme «absent» son sens technique, mais nous croyons d'autre part que le but poursuivi par la proposition de loi doit être atteint. Il est évident que ce que l'on entend par «absence de fait» c'est en réalité la disparition et. sous une forme juridique, le fait que celui qui doit donner son consentement n'a plus aucun domicile ou résidence connus.

Nous signalons que le Tribunal de la Jeunesse de Bruxelles. saisi d'un problème de ce genre, a. dans un jugement du 2 octobre 1968, considéré que la disparition depuis plusieurs années doit être considérée comme constituant l'impossibilité de manifester sa volonté. Nous croyons qu'il n'est pas possible de se rallier à cette façon de voir car, depuis qu'ils sont utilisés dans des hypothèses. Similaires, ces termes ont visé l'impossibilité de manifester une volonté pour des raisons tenant à l'état physique ou mental.

Indien mer. trouwens aannam dat het woord «afwezig s in zijn gewone betekenis moet worden gebruikt. zou men op heel wat moeilijkheden stuiten. Afwezig is hij die niet is op de plaats waar hij gewoonlijk is, waar hij normaal zou kunnen of moeten zijn, hij die ontbreekt, die niet verschijnt, verstrooid of onoplettend is. Moet hij afwezig zijn sedert een kwartier, sedert drie dagen, één maand of zes maanden.

Hij die bijvoorbeeld voor een lang verblijf in het buitenland is, moet als afwezig beschouwd worden zelfs als men juist weet waar hij zich bevindt.

Bij de Interpretatie van het vroeger artikel 346 Van het Burgerlijk Wetboek heeft men weliswaar de stelling verdedigd dat men onder «afwezigheid» de verdwijning moest verstaan van de onder waarvan de woonplaats onbekend is (Auvray, «L'adoption et la tutelle officieuse», n° 36, blz. 69). Doch dit is een bepaling die aan de term «afwezigheid» een andere betekenis toekent dan de wettelijke, waarvan de juridische waarde buiten kijf staat.

Zo de Senaatscommissie voor de Justitie gemeend heeft de uitdrukking «afwezig verklaard» te moeten gebruiken, dan is dat vast en zeker met een welbepaald doel, zelfs zo men daar in de parlementaire voorbereiding geen uitdrukking voor vindt. De Senaat heeft zich blijkbaar willen houden aan de wettelijke bepaling van de term «afwezig» en daarin heeft hij gelijk.

Anders handelen zou trouwens het gevaar meebrengen dat er uiteenlopende interpretaties komen voor dezelfde wettelijke uitdrukkingen en formuleringen. Men vindt de formule «onmondig verklaard, afwezig of in de onmogelijkheid zijn wil te kernen te geven» in het vroegere artikel 214 van het Burgerlijk Wetboek, dat werd ingevoegd bij de wet van 20 juli 1932 betreffende de wederzijdse rechten en plichten van de echtgenoten. Tijdens de parlementaire voorbereiding heeft de wetgever verklaard dat het woord «afwezigheid» in de wettelijke betekenis moet worden verstaan (Senaat, Zitting 1925-1926, Stuk n° 101, blz. 15).

Deze interpretatie wordt, wat betreft het huidige artikel 218. bevestigd door de heer Baeteman in zijn werk «Rechten en plichten van de echtgenoten», waar hij schrijft: «De woorden «afwezig» en «onmondig verklaard» moeten worden verstaan in hun technische wettelijke betekenis.» (n° 267, blz. 322, waar onder meer Mevr. Georgette Ciselet en de heer Raoul Hayoit de Termicourt. tot staving van die stelling worden aangehaald).

Wij zijn dan ook de mening toegedaan dat de term «afwezig» verder volgens zijn technische betekenis moet worden geïnterpreteerd; anderszins menen wij dat het door het wetsvoorstel beoogde doel moet worden bereikt. Het is duidelijk dat men onder «feitelijke afwezigheid» in het de «verdwijning» verstaat evenals het felt. in een juridische vorm, dat hij die zijn toestemming moet geven geen gekende woon- of verblijfplaats meer heeft.

Wij vermelden hier dat de Jeugdrechtbank te Brussel. die zich over een dergelijk probleem had uit te spreken, in een vonnis dd. 2 oktober 1968 geoordeeld heeft dat de verdwijning sedert verscheidene jaren gelijkgesteld moet worden met de onmogelijkheid zijn wil te kernen te geven. Wij menen dat het niet mogelijk is dit standpunt. bij te treden omdat die termen, sinds zij in gelijksoortige omstandigheden gebruikt werden, betrekking hadden op de onmogelijkheid een wil te kernen te geven ingevolge een lichamelijke of geestelijke toestand.

J, DEFRAIGNE.